

Inkerin Venjoen sananparsia.

Seuraavat sananparret allekirjoittanut on merkinnyt muistiin lokamarras- ja joulukuussa 1943 Helsingissä sotapakolaisena Suomeen muutamia kuukausia aikaisemmin siirtyneeltä Inkerin Venjoen¹ seurakunnan Häyhäsien kylän 84-vuotiaalta asukkaalta Maria Rinkiseltä (o.s. Äyrämöinen, äidin sukunimi Montonen), joka on syntynyt saman seurakunnan Hyvösien kylässä ja sieltä nuorena naapurikylään maanviljelijä-käsityöläisen vaimoksi naituna elänyt viimeksimainitussa kylässä (melkein Tsarskoje Selon esikaupungissa) suuren perheen äitinä ja lopuksi yksinäisenä leskenä kevättalveen 1943 asti. Sananparsien edustama kieli on pääominaisuuksiltaan, kuten Venjoella kauttaaltaan, s a v a k k o m u r r e t t a. On mahdollista, että asiantunteva tarkastelu voi niissä todeta — paitsi aina mahdollisia murresekaannuksia — suomen yleiskielen vaikuttamia yksityispiirteitä, sillä Maria Rinkinen on, kuten Inkerin luterilaiset yleensäkin, harrastanut ahkerasti kirkossa ja uskonnollisissa kokouksissa käyntiä sekä Raamatun, virsikirjan ja muun hartauskirjallisuuden lukemista. Sitä vastoin on tuskin luultavaa, että monikaan tässä julkaistuista sananparsista on sellaisenaan mitään kirjallista perua. (Ks. kuitenkin esim. n:o:aa 47.)

¹ Venjoki sijaitsee Keski-Inkerissä, n. 30 km Pietarista suoraan etelään. V. 1917 seurakunnassa oli 12.954 asukasta ja 85 kylää, kaikki puhtaasti suomenkielisiä. Keskellä Venjokea sijaitsee Tsarskoje Selon kaupunki, jonka paikalla Ruotsin vallan aikana oli Saari-niminen kartano. (JUUSO MUSTONEN Inkerin suomalaiset seurakunnat, s. 37.) Kaupungin venäläinen nimi on kansanetymologinen väännös aikaisemmasta asusta *Sarskoje Selo*, jonka pohjana on suomalainen *Saaren* kylä, kuten prof. J. J. Mikkola on osoittanut. Bolševikit lienevät muuttaneet nimen Detskoje Seloksi. Nykyisessä kansankielessä nimi on plurale tantum: paikallissijat *soàril*, *soàrilt* jne. (Maria Rinkisen mukaan.)

Tämäkin pikku kokoelma, joka muodostaa vain vähäisen osan Maria Rinkisen säilyttämästä perimätiedosta — lisäksi hän muisti runsaasti mm. kalevalanmittaista kansanrunoutta —, on kaunopuheinen todiste muukalaisen miljoonakaupungin liepeillä ja tuiki vierashenkisen valtias-kansallisuuden saartamana kukoistaneen inkeriläisen kansankulttuurin elinvoimasta.

Elämäkokemuksia, neuvoja.

1. aika tavarān kaupitsō.
2. ei kaikki kalavesille eiko (= eikä) kirkon nõapurihen.
3. ei kirves kivvēhen tartu (= 'pysty').
4. ei mustast hīlèst tulda puhuta.
5. ei päivä ko ei pettā (peta = murhe).
6. ei se mer şintā vähene jos koira rannalta lakkī.
7. clettü eiḷinem päivä, tämä päivä tietämätī.
8. elä möalla möän tavalla, älä möalta pois pakene!
9. enemmän korvallis kūlet ko şilmälläis neät.
10. et peäse peätāis ülemmäks, millaḷnen uot, sellaiḷnem pittā olla.
11. etempānt etsit, likempānt löüvvät.
12. hīret o şillo välillä kons kissa ei ole kotonna.
13. hüvä kello kūlū että, rämppekello rämpüttā.
14. hüväst tiet ni iestāis löüvvät, pahast tiet ni iestāis löüvvät.
15. hätähūnt hūtā monel eänel.
16. ijjāis elä, ijjāis opi, hullūn kuoletkī.
17. jokahise hüvä ei ole ühellainen.
18. jos et neä şilmälläis ni älä koittele koprallis — se o suomalaisen tapa (nim. männä koprinē).
19. kaks missä rütelöt, kolmais älä tunkī.
20. kelpajā se kehnokī kons on tarvis.
21. keskeñnā neä koirat hoävāsen nuolöt.
22. kesä kullū keikahellen, talvi peätä karsutellen. (S.o.: kesä kullū vällēn, mutta talvi aiheuttaa monta pään raapimista.)
23. kielhä se maita käüvvū, küsüjä tielt ei pūtu.
24. koirā lüvvā kirkòskī.
25. koti karjan kollahtā (= 'kokoaa', talikka korjajā, kuten kielenopas selitti).
26. kotinen kopokka maksā enemmän ku etāḷner rupla.
27. kül jumalan sarvessa on voijjetta kaikil.
28. kül karsta künnet löütā. (Selitykseksi kertoja lisäsi: ko tullō karsta ni tullöt künnetkī.)

29. *külhä se koira tietä piernehē.* (Syyllinen on aina epävarma käytökseltään.)
30. *löätin^ha ašjat käivvät* (s.o. puhuen paranevat).
31. *luontā tuli polttā, lempokī lähimäistä nuolō.*
32. *luvata ja täüttä, vaikijäl se näüttä.*
33. *mihin se meri ei mänisi ko ei penkeret pitäisi.*
34. *mikä tüllet tullō, se viheltäi männō.* (Helposti saatu menetetään kevytmielisesti.)
35. *missä hepo piehtaroi^p, šiheⁿ karva katkijä.*
36. *möäliskū möän avajä.*
37. *neuvvost pittä ottā vöäri vaik^ois keppi kohallais* (nim. neuvomassa).
38. *ota oppi hüväst ja pelko pahast* (nim. ihmisestä).
39. *paljo se süttunt sannō, vihastunt viskajä.*
40. *paljon tahot ni jëät vähätäkki.*
41. *passipo ei paljom maksa, kostjumala ei kontis kestä.* (Lausutaan, kun joku kuittaa kiitoksella sellaista, mikä olisi ansainnut paremmankin palkitsemisen.)
42. *šiniš pieni pistijä kuⁿis sūri rünkistäip.*
43. *šitā sannā älä sūstais lase mikä polvilleis ei puttō.* (= Kaikista puheistaan joutuu vastaamaan.)
44. *söapha teän tühjäm pütämätä, kovan onnen ostamata.*
45. *suo jumala suttumä, älä vihkä pitämä!*
46. *sūr palaha se sūr* (= suun) *repäišō.*
47. *suru särkepi sūtämen, huoli vatsan hoikentapi.*¹
48. *tallëll on ikä eletty, elämötöⁱn tietämätöⁱn.*
49. *tarkka löütä talleltä.*
50. *ie kerran ja katso kahist!*
51. *uotella ja tappoittä on ühelaine.* (S.o.: odottelu ja kiinni koettaminen ovat ikäviä toimituksia kumpikin.)
52. *vahinko veräjäl et seiso.* (S.o.: vahinko, heä löütä reikäsen, vaikka seisoitkin vartiossa.)
53. *vahva pittä, hapras taittu.*
54. *varas viep seinin sisältä, tuli viep seinätki.*
55. *väärüttä om mieli paha, ei ois palkam paljo^outta.*
56. *vierästa kannä ko höuheñnät* (tässä = 'kuritat') *ni omajais pie kulkūsta kīn.*
57. *väittäi* (= ponnistellen) *se väki* (= voima) *tullō, väittämätä pois männō.*
58. *älä ihastu ensimmäisē hüvvä äläko pölästü ensimmäisē paχχä.*

¹ Olisiko kirjoista opittu? Niinkin ollen olisi vaikea ymmärtää l y h y t vokaali verbeissä »särkepi», »hoikentapi».

Uskomuksia, luuloja.

59. *ei hampättöman hüvästä.* (Selitys: hampaattoman lausumat luvut, esim. kärkeen, niukahtuneen, palon, pölästymisen luku, eivät tehoa, joten hampaaton ei pysty tekemään hyvää »lukemalla».)
60. *hämähäkki huoram poika, kristukseñ kerän varas!* (Sanotaan, kun nähdään hämähäkki; perimätavan mukaan se pitää aina tappaa.)
61. *jok sie pürit naisēhen (= naimisiin) ko säret kiukāta?* (Näin kysytään leikillisesti, jos joku purkaa uunia tai jos vaikkapa vain pala jonkun uunista nähdään lohjenneeksi.)
62. *kirrō kipppeiksēš, mannā makkeiksēš, sūstais ulos, šieramistais šissā, üheksän kertā ümpär peäs!* (Näin vastataan toisen kiroamiseen.)
63. *kissäst neula, koiräst naskäl* (maksuksi). (Sitten tuli kummastakin uudessa talossa hyvä kotieläin.)
64. *matjuksesta se karhu kēäntä külkēsen ja käüvvü lotsuttammā toista löappajāsen* (s.o. imemään toista kápäläänsä).
65. *mie sus sie lammas, mie šiun süön!* (Näin oli kuiskaten sanottava, jos jotakuta pelkäsi; silloin pelko katosi. Tällä keinoin mm. eräs kertojan tuttava tyttö oli lukusilla hävittänyt pappia kohtaan tuntemansa pelon.)
66. *naisen tukka tunkijō, miehen tukka tülē* (neuvottiin viskaamaan leikkaamisen tai muun irroittumisen jälkeen).
67. *nuttu nurin, asjat oikein!* (Näin sanoi eksynyt kääntäessään nurin vaatteensa.)
68. *sūstais jumalan korvël, jumalan korvël kohtaheis!* (Näin sanotaan kiroajalle.)
69. *tottaha sen unen näkkō mut ei sitä hopuš arvā.* (S.o.: unessa näkee totuuden, mutta sitä ei helposti osaa tulkita oikein.)
70. *vasemp vastā ottā, oikiça ojentā pois.* (Sanotaan, kun syyhyttää kämmentä; ennustaa rahan tuloa tai menoa, sen mukaan kumpaa kämmentä syyhyttää.)
71. *älä püri pühännä tüöhön, ei se arkēñna avita!*

Rakkaus, avioliitto, vanhemmat, lapset.

72. *ajallāha se marja möästa poimitā.* (Esim. kaunis tyttö aikanaan kyllä temma¹ssä n²ñko kala vēstä.)
73. *ei-j-uō lapsēst laulajā eiko (= eikä) ilman itsetäis.*
74. *ei ole n¹i pientä poikā mikā ei mieļi miekka vüölle eiko n¹im pientä p¹kā mikā ei mieļi miehēlā.*

75. *ei se köühä ole aiη köühä eiko rikas ole aina rikas a potra (= kaunis) on aina potra.*
76. *ei se pūska ole mies eiko selt (= silli) ole kala.*
77. *ei sulhaist kutsuiη kule!*
78. *ensimäine oη ko turkki, toine oη ko taηkki, kolmais oη ko kostol.* (Vertaus kolmesta peräkkäisestä aviopuolisosta, jotka ovat toinen toistaan huonommat.)
79. *huntu tuopi paljon huolta, lakki paljon löätimista (= 'puhumista', s.o. 'moitteita').*
80. *hüvähä se ois ukko huonoⁱneηki, tois hot tuohta keηkiksein, pajun kuorta pauloⁱksein.*
81. *hüvähä se o tüttöki tühjä aikä.* (Sanotaan tytön syntyessä, jos ei vielä ole poikaakaan.)
82. *hüvä on tültä tukkapëännä, lentä lievinä olalla.* (Naimattomana neitona on hyvä elää.)
83. *hüvä pientä om petellä, vakahaista valehella.*
84. *hüvä se on se risuⁱneηki aita.* (Heikkokin aviomies on hyvä olemassa.)
85. *ielt o suötü köühäm pelto, ajettu hüvä hevoⁱne.* (Sanotaan esim. nuorikosta, jolle syntyy lapsi liian aikaisin.)
86. *jöäköst jalommat pojat, pëäpukarit pärttulistä.* (Nim. menevät kosimaan. »Päpukareilla» on niin varmasti morsian tiedossaan, että he uskaltavat jättää kosinnan Pärttylin päivän tienoihin, kun taas tavallisten poikain on varmuuden vuoksi lähdettävä liikkeelle jo Jaakkona. Näin kielenopas selitti sananlaskua. Ei kuitenkaan sanonut oikein tarkkaan ymmärtävänsä, mikä on »jalo»; *oηkⁱ hëä lope sūr vain oηkⁱ hëä lope hüvä?*)
87. *kīrēsthä se kissa tekkō (pojat), sokkētha ne tullōtki.*
88. *ko ol lapset pienet sūt on huoletki pienet, a kons tullōt lapset sūret sūt tullōt huoletki sūret.*
89. *koha süöttö säkin suoloi parvès, sūt vast tījjät kitellä jot millaⁱne sūul on mies.*
90. *kuηis on tüttö. sūηis on hüvä, ku pëäsō akaks ηi sūt on esimäine paha.*
91. *leskem posket lekoⁱttāt (= liekehtivät, punoittavat), michekkän ei milloⁱηkän.*
92. *līnnu maitō ei osteta eiko äitilōi kaupassa müvrä.*
93. *miclīmiinja anopiη kaima.*
94. *mies ko vanhenō ηi hammas karkenō.* (Mies tulee yhä pahemmaksi iän mukana, selitti kielenopas.)
95. *mihinkä se perna pötsist erovä?* (Sanotaan aina yksissä oleilevista.)
96. *mitä sen ütīn ükkamisest ko ei pässi pëätä keännä.*

97. *muihen nähhen murrin marrin, kakeŋ kesen kaulatukšin.*
98. *no tüvehähä se oksakī tullō.* (Esim. lapsi tulee vanhempinsa.)
99. *no vakka ja kans, lopsahus peäl.* (Sanotaan toisilleen sopivista avio-
puolisoista.)
100. *onni ütē tuppā, rahalükkü pöüvväm peähän, lapsitükkü lattijalle!*
(Toivotus nuorelle parille.)
101. *pane sisälöχχeis (= poveesi) jos miŋkän tahot hävittä; sano akalleis
jos miŋkän tahot virkkä.*
102. *peätähä tuoski ihminen toittā* (sanotaan esim., kun nähdään pienen
lapsen toimessaan syövän).
103. *rahat naijessa kullūt, päivät peätä pütäjessä.*
104. *repo šittu repsahutti jot rikkahuš se rakkaçus.* (Näin sanotaan ivaten,
jos kahden hyvän ystävyksen välit katkesivat.)
105. *siijat söivät, kaukalēt jäivät.* (Sanotaan leikillisesti esim. lasten lope-
tettua tuhruisen syömisensä; *kaukale* = kaukalo.)
106. *süötä lapši süvessäişi, këäri peäsi käüvessäişi!* (Näin sanoi anoppi
miniälleen; tämän ei siis sopinut *peätä kauten*, s.o. varta vasten
varata aikaa sellaisiin puuhiinsa kuin syömiseen ja tukkansa siisti-
miseen.)
107. *talvi tullō, tappā lapset, kesä tullō, antā keŋkät.*
108. *tuop tülël sekä sattël.* (Näppärästä, ansaitsemiskykyisestä miehestä.)
109. *usko ei katso umpē, halu ei katso haŋkē.* (Jos on kova halu, esteet
eivät pidätä.)
110. *vastaks haikara hava'tšit?* (kun sait kuhertelujesi jälkeen lapsen ja
mies jätti sinut; ilkkuva kysymys naiselle).
111. *äiti ei viel keŋri kutont pepun alta.* (Lapsi ei vielä osaa istua.)
112. *älä neittä kaulla katso, katso rihivöättehissa!*

Vanhuus — nuoruus, ripeys — velttous, rikkaus — köyhyys.

113. *ei kottī ei vattī* (= 'kaikki omaisuus puuttuu', kuten nykyisin inkeri-
läisiltä).
114. *ei laiskal linnā ole missä.*
115. *ei se nuku nultuhēsen.* (On tapana sanoa pirteästä ihmisestä.)
116. *juoksō oja juoro'ttellō, ei vōä mein sūhummo* (sanoi tarinan laiskuri,
joka kuoli kaksine tovereineen janoon vesiojan partaalle).
117. *kons ov vilu, kons ov var, kons pannō pakka'ne.* (Laiskan esteitä.)
118. *kuka hüväst kesäl röätä, se pittā mielim meärin mikkelī.*
119. *kuka kaik pühät pittā, se kaik nälät näkkō.*
120. *kuka ol laiska lauvvaintinna, se om musta sunnuntainna.*

121. *käsme* (= känsä) *ròätajan käsissä, rakot laiskan kämmenissä.*
122. *kää miun jällein* (= jälkeni), *süö miun pallain, jälestäin tulet, iellein et pääse!* (Vanha sanoo nuoremmalleen.)
123. *köühä ko ròätä ni hänel tullõ palkaks korpa* (= köyry selkä), *rikas ròätä ratoksē.*
124. *laiska kerran käkejä, viriä vijjest käüvvü.*
125. *loikovan kiven ala ei veši pääse* (nim. ollakseen varastossa tarvittaessa; verrataan laiskaa).
126. *lumest ei sòa lekkõ* (= 'nuotiota'), *unest ei sòa kekkõ* (= viljakekoa).
127. *monta vaiva^{ne} vaijjä, ei kahta köälimpäätä eiko ühtä şialıççä.*
128. *on vettä vaiva^sselki ja rikkällakkī likkā.* (Ei köyhyys estä puhtaudesta eikä rikkaus likaisuudesta.)
129. *pilkkä vanhā, älä vaivaista!*
130. *rahatutta on mieli raskas, ei ole kaupan kalleçutta.* (kauppa tässä = 'tavara'.)
131. *rikkaçus mahtü peittõ, a köühüs astü pöüvväm peähän.*
132. *rūçsthà ròätaja tuntü.* (Syömisestään, s.o. syömisensä ripeydestä työntekijä tunnetaan.)
133. *sehä se rüvähellõ kell o kormanot* (= taskut) *täünä.*
134. *sòanut sòappäs käüvvü, köühä käüvvü kenkitäkkī.*
135. *tapa o sòatu talıkkanna* (= porsaana), *se püssü nüt emäsıkannakkī.*
136. *tuhma ei tıjjä, vısas ei virka.*
137. *tuntüha laiska süömisestä* (s.o. 'tunnetaan', nim. siitä, että syö hitaasti).
138. *tüömies maksä alttinan* (= 1/4 ruplaa), *neuvomies maksä polttinan* (= 1/2 ruplaa).
139. *vanha miñkän ròätä ni sen antä ko jumala, a miñkän süöp ni se männõ ko mustäm metsä* (s.o. *sielt et ennä mittä löüvvä*).
140. *vanhāl o varikse şilmät, käre şilmät neito^sella.*
141. *vanhäss on vara paremp, turva toisempäivä^sessä.*
142. *varhaine lintu jo nuokkajä puhastä, müöhäine lintu vast şilmijä räp-süttellõ.*
143. *älä katso vaik heä on nukänäkõⁱnen mutt on sukatapoⁱnen.* (Pystyvästä, mutta näöltään vähäpätöisestä.)

Sairaus, kuolema.

144. *ainahan teäl näkkõ elävän şilmī, kuollēn ei konskän.*
145. *ei kääjeten* (= käeten) *kuolla eiko uhaten eletä.*
146. *ei luotuista päivistäsen kukkām pakkī* (= pakene).

147. *ei tauvvin kouvvūs tapa jos ei uò päivät peättünēt.*
148. *ei vanha vijata kuole, eiko ole nimetöntä surmā.*
149. *eipā tuosta k a r j a l a m möà katovais ko šie kuolišit, šinhä šiun on šieski!* (Sanotaan jollekulle, jonka toivottaisiin jo kuolevan.)
150. *ettēpäin on eläväm mieļi vaikka surma on selän takanna.*
151. *ikävä on elävā kuolettā.*
152. *jos oisūt kaik vaivat vajissa, joka kuppi ois kukkopēännā.*
153. *kaikista voit pōajeta, kuolemast et pakkī.*
154. *kūlu ko rikas läšši, ei kūlu ko köühä kuolōkī.*
155. *kupa mie, kuppa mie kuolišij kesoilla, saišim paljon sōattajī, saišin seäsket sōattamā, itikkaiset itkemā, pōarmat pōarī kantamā.*
156. *kūl se surma ommāsen ottā.*
157. *osastais et pakkī (= kohtaloasi et pakene).*
158. *paita o liki mut surma viel likempännā.*
159. *paremp o süönüttā süöttā ko kuolevaista elvüttā.*
160. *se m möàm ma: r j a h a heà o l k i, ei tuot ennā tarvitse itkē (= jouti kuolla).*
161. *šin ol šiul jo kakši tarjōnna* (s.o. kuolema tai elämä; hengenvaarassa olemisesta).
162. *tappain on tahossain a tervūs on jumalāssa.*
163. *tautiha se kertō (= tulee uudestaan).*
164. *vaiva varpahan nenässā, suvāmē sū teχχō.*
165. *üskā on joka tauvvin tarakāssa (= seuraa joka tautia).*

Syöminen, ruoka.

166. *ei leipā vatsā etši, vatsaha leipā etši.*
167. *ei mies merta süö eiko tühjäl elä.*
168. *ei šitā liχχā aträl künnetā.* (Lihaa on syötävä säästäen.)
169. *ei vatsa velaks uso.*
170. *elanto viel on etšinhōssa.* (Ei ole ruokaa kotona varastossa.)
171. *etšihä nīnko leipā, šit löüvvät!* (Sanotaan esim. lapselle, joka tulee ilmoittamaan, ettei löydä jotakin, mitä on pantu hakemaan.)
172. *heà süöp paljo leipā a leipā süöp häntä, sella'ne opsora.* (Sanotaan ihmisestä, johon ruoka ei tunnu tehoavan.)
173. *jalatha ne suven süöttāt.*
174. *jos et süö iltašta ni šit tullō surma peän ala.*
175. *kīssel* (vie miehen vain) *künnükselle, kakkarat kalentkalle* (= talon pikkuportille).
176. *kons o lientä leivätöintä, kons o leivätä lihhā.*
177. *kuiņ kättē nīn kāršā.* ('Kädestä suuhun' on elettävä niukoissa oloissa.)

178. *kuiva lusikka sūta reppi, voijjeltu lusikka ei revī.*
 179. *kül kissa kalanhajun külō (= haistaa, tuntee).*
 180. *kül se nälkäⁱne süöp kaikki mikä pöüvvalt ei pakene.*
 181. *küll on linnassa (= kaupungissa) liχχā, ei vòà ole k ó à p r e η kat-tilassa.*
 182. *leivälhä se hevoⁱne pūvvetā mut rauvvat sūs ajetā.*
 183. *liha_o linnu šive alla.* (Sanotaan, kun liharuokaa ei ole tiedossa.)
 184. *nīn on ku rummenus (= ruumenkoppi), ei tule hopuⁱš täütē.* (Sanotaan »pohjattomasta» vatsasta.)
 185. *pühäksi kerräjäkkī (= kerjäläinenkin) keppisem peätä nuolaⁱšō.*
 186. *suolet kurajāt: päivä puolēs, nälkä suolēs.*
 187. *süönüt ei tījā süömättömäv vaivā.*
 188. *ūši kū pittā paistā laskijaisen šijasorkkarattī.* (Uuden kuun pitää näkyä laskiaisena.)
 189. *vihava on vieras leipä vaik ois vuoltu voita peälle, makija emoⁱšen köäkku vaik ois vierrüt vettä peälle.*
 190. *vòate varren kaunistā, ruoka rümiv vahvistā.*
 191. *üksinnähän se kissa soälisen süöp.*
 192. *älä süö pūrō leivän kansa, jouvut türmä!* (Leikillinen kieltö.)

Vieraileminen.

193. *ei se koira müta külältä soà ko kolahuksen korvallē ja širahuksen šilmällē.*
 194. *harvoⁱη ko käüt ni hüvim pietā.*
 195. *jo nüt tullō vieras, vierān silmä jo kilū.* (Sanottiin illalla, jos hämärän tultua liedeltä hiiloksesta loisti yksinäinen hehkuva hiili.)
 196. *ko et käü kauvvan tervehtimäs ni sukukī müttū suveks.*
 197. *kutsumatoiv vieras om pahemp tattarī.*
 198. *kutsumatoiv vieras, pesematöil lusikka.*
 199. *külän herkku heittäminen, koti huono muistaminen.*
 200. *käüvän tiet lämpijät, käümättömän külmenöt.*
 201. *sen soišin tähän talloihen: kakši kätküttä tuvassa, kakšil lapšin kätküvessä.*
 202. *šiskollein on tie šiljä, veikollein ov vierettävä.* (Tie houkuttelee kummanikin luo.)
 203. *suo jumala hüvvi vieraita, šinthä mie soän itsekkī.*
 204. *terve tuojil, toist lähättäjil!* (Näin vastattiin terveisien tuojalle.)
 205. *vaiket käümä kakkī ni tie tempaⁱšō.*
 206. *vieräheis ihastut, toäruksehheis pölästüt.* (Vieras on mieluinen, mutta hätäännyt, kun hänelle ei ole tarjotaksesi kunnon kestitystä.)

Lähimmäisen arvostelua.

207. *eihä hänel kattila kiehu — mistä heä nüt älä'is!* (= Eihän hän ymmärrä.)
208. *ei-j-uò kīre kirkkō, on hätä helvettihen.*
209. *ei variksem pessäkā t̄ijjettäis ko i vòäkkuis* (= jos se ei vaakkuen ilmaisisi sitä; varomattomasta avomielisyydestä).
210. *helmā leikkā ja hihhā paikkā.* (Alkuaan sanottu köyhän tankinpaikkuusta.)
211. *herra on ain herra, narri on ain narri.*
212. *hiljāha se hüvä tullō, rököttäin rōhme'ikkō* (= 'hätköiden epätasainen, keho').
213. *ièst_o hüvä, takant niskā leikkā.* (Sanotaan ihmisestä, joka on toisen läsnäollessa mielinkieliin ja poissaollessa puhuu tästä pahaa.)
214. *jokahineha se on verrēsen vertainen, nahkāsen täüteinen.*
215. *koirat ihmīšiss ellät* (vaikka niitä paljon »sanotaan» l. soimataan).
216. *konspa se korppi valkenō ja joutsen mustaks tullō!*
217. *kuka ihmīne paljo lōāti* (= puhuu) *se paljom pettelō* (s.o. valehtelee).
218. *lühūt miel ja pitkā kiel.* (Sanotaan sellaisesta, joka on tyhmä, mutta puhuu paljon.)
219. *mikspäs šie mökkā müöhäv vīvūt, kauvvan kalkkinem maka'isit?* (Sanotaan viipyjälle.)
220. *n̄in käivät käšitükšīn ku viron kerräjät* (= kerjäläiset).
221. *n̄in olet ruves ko karstakonnikkaine* (= rupisammakko).
222. *no nüt šie mi-nust pe'äset, pe'äse vòä pa'ho'št tarvo'štais!* (sanoo joku erotessaan moittijastaan).
223. *pittä panna turki hihhā ja vanuttā, šit šīust tullō vast ihmīnen* (sanotaan joskus suutuksissa toiselle, jotta hänest läkšīs pois se tuhmūs).
224. *šie_t müvval kelpā ko vettä vetämā.* (Sanotaan äkäiselle; kiukkua nim. tarvitaan vedenvedossa, joka on raskasta.)
225. *sū on ko sukan alotos* (voidaan moittien sanoa suuresta suusta).
226. *varas toista varrō, huora toista kerskajā* (= 'luulee').
227. *vīsas männō vippūhen, hullu huittā* (= »käävvū kīrēst») *sivu'ten.*
228. *üks tiet ei kää, toine tietä ei anna.* (Riitelijöistä.)

Vertauksia.

229. *a kuka heijjän ašjojā tietā: liek se suš suora vai lammas vèärä?*¹

¹ Tämän sananparren tyylillisesti huonompi toisinto näkyy olleen tuttu Minna Canthille. Greta von Frenckell-Thesleff mainitsee v. 1944 Tyyni Tuulion suomenoksena ilmestyneessä teoksessaan Minna Canth: »Joskus on susikin suorassa, joskus karhu väärässä», tähän suomalaiseen sananlaskuun hän usein vetosi, ja tästä sananlaskusta ilmenevä objektiivisuus asettaakin hänet valtiollisten puolueitten ulkopuolelle ...» (S. 329.) — A. V. Koskimiehen suuresta sananlaskukokoelmasta en ole tätä sananpartta löytänyt.

230. *ei paimenem pühästä eiko sotamiehen suntakista.*
231. *ei ühest häräst kahta nahkā ketetä.*
232. *eihä tuo nüt mittä silmäkirjā ole!* (Naisten korusompelut, neulomiset ja vaikeat kutomatyöt ovat *silmäkirjā*; sen sijaan voidaan edelläoleva lause sanoa lohdutukseksi jollekulle, joka valittaa vaikeaksi esim. kiven kiertämistä kynnettäessä.)
233. *hüvähä matalan aijjan ül om putkahtā.* (Helppo on esim. moittia halpa-arvoista.)
234. *joha sie nüt olet elämänlauvoⁱssa.* (Lopen heikosta, lähellä kuolemaa olevasta.)
235. *jo sie nüt polet jumalan peätä* (s.o. 'valitat kohtuuttomasti, aiheetta', *leinät ko vennäin köäse*).
236. *jo sie poltit porstuvais, olkineha tuo siul olkī.* (Sanotaan, kun joku tekee julkisenkin häpeän.)
237. *ko se sulkais männö jalan ala mikä on peäs peällä ni et sie sit kuin üllä lennä — šivet alenöt.* (Näin voidaan sanoa ylvästelijälle.)
238. *koko kupo ol valetta, ei sin olt sijekā totta.*
239. *kolme äkäistä on möäilmäs: vanha sotilas ja äürämöisen ämmä ja vanhapika.*
240. *käs kättä pessö.* (Samanlaiset auttavat toisiaan, esim. pahanteossa.)
241. *mihi se kiukā kotonta joutā?* (Emäntä ei ehdi kotoa pois.)
242. *mikä minust tulenökā, mie olen ko karšittu kataja!* (Vanha nainen valitti, kun koko perhe oli hävinnyt hänen ympäriltään: mies kuollut, lapset menneet naimisiin tai kuolleet.)
243. *nī ellät sopu^sast ko linnut līnäs.* (Linnut pitävät herkkunaan hampun siemeniä.)
244. *nīm mie uòn terve ko sipul.*
245. *nīn istū alaspäin kuin möäsen ois müönnüt.* (Näin sanotaan surullisena, alakuloisena istuvasta.)
246. *nīn leinajā ko vennäin köäse.* (Valittaa, ruikuttaa, suree ääneen.)
247. *nīn_o louhka* (= ylpeilevä) *ko töähekokka* (= 2- tai 3-haarainen tade-, s.o. lantakuokka).
248. *nīn on tūni ku tüttölapsi* (s.o. hiljainen, nöyrä).
249. *nīv viñkū ja vonkū nīñ ku kuiva telki* (= akseli).
250. *oma ruoska, vieras hevoⁱnen.*
251. *pienest jōjēst tekkūt meren, kirpust tekkūt hevoⁱsen.* (Sanotaan huhun suurentelevasta vaikutuksesta.)
252. *rauta kova, kivi kova mut sana on totisemp.*
253. *sehä koiräl on koti mis soàp üötä olla.*
254. *sie uòt müöhäⁱnen ko varis.*

255. *šint en antai, käi heän süvält tal matalält.* (Pidän pääni.)
 256. *šint en antai vaik seiväs peälakkē terävöitettäis!* (Joku sanoo halutesaan ilmaista kiinteästi pysyvänsä kannallaan.)
 257. *šiuł näkkū lauvvantak ennem perentakkī* (s.o. alushameen alareuna päällyshameen alta; leik. puheentapa).

Leikillisiä y.m. lausahduksia, hokuja.

258. *auttais jumala akaks, saišin sannō* (= moittia) *tüttölöi.*
 259. *em mie hirvi hittökā enko pelkā perkelettä.*
 260. *ennem mie ajašin valkiäl hevošsel ennenko mie ottašin äürämöisen akan.*
 261. *hüvä tapa tappelüs: lüöp kuka ketä kerkijä.*
 262. *ilmankī on hüvä miel ni šit viel naurā!*
 263. *küll aika tapajā* (= riittää), *s u o m e m miehet toista tuovat.*
 264. *leivä leikkāja ei peäse taivāhen* (nim. veitsi!).
 265. *lūha lihan kasvattā.* (Laihan puolustus.)
 266. *mikäs rähū ko ei tappelu?* (Jos jostakin kuuluu kovaa ääntä, voidaan täten kysyä leikillisesti.)
 267. *minnū ei šillo'ņ olt kotoņna kons kirettā jōäjettī.* (Vastaus hoputukseen.)
 268. *mustalaine müöp turkkisen joulūks.* (Luulee muka silloin jo talven selän taittuneen.)
 269. *nīņ käüvvū haikko* (= haukotus) *suita müöten kuin orava puita müöten.*
 270. *pittā tietā šitā tätä tuota toata.*
 271. *sano vaik pōaks, älä vōä kiukaihem pōä* (kiukaihen = uuniin).
 272. *sekašin se on seurakunta, äürämöist on eriksēn.*
 273. *veš o väkövämp ko vīna, se sūret müllütķī kōatā.*
 274. *vettä sattā päivā paistā, vanhoipikoi hauvvatā.*
 275. *üks peä ja toist hampāt.* (Vastaus ikää koskevaan tiedusteluun.)
 276. *älä kirrō, tulet pienēmp virrō!*
 277. *älä kirppu kittēle ennenku keikāhat!* (Älä nuolaise, ennen kuin tipah-
 taa).

Lauri Hakulinen.